

Målnummer:	B 2765-21	Avdelning:	1
Domsnummer:			
Avgörandedatum:	2022-04-13		
Rubrik:	En person som underlåtit att anmäla byte av bostad i samband med provboende hos sin flickvän har dömts för folkbokföringsbrott.		
Lagrum:	7 §, 8 §, 25 § och 42 § folkbokföringslagen (1991:481)		
Rättsfall:	NJA 2016 s. 702		

REFERAT

Göteborgs tingsrätt

Allmän åklagare väckte vid Göteborgs tingsrätt åtal mot M.K. för folkbokföringsbrott enligt 42 § första stycket första meningen folkbokföringslagen (1991:481). Åklagaren påstod att följande hade hänt.

M.K. har varit folkbokförd och underlåtit att fullgöra sin skyldighet enligt folkbokföringslagen att anmäla flytt eftersom han tillbringat sin dygnsvila på annan plats än där han var folkbokförd. Det hände i vart fall under en period mellan den 1 maj 2020 och den 1 juni 2020 i Göteborgs stad eller på okänd plats i landet. Förfarandet innebar fara i bevishänseende. M.K. begick gärningen med uppsåt.

M.K. förnekade brott med hänvisning till att han inte flyttade utan endast "provbodde" hos sin flickvän.

Tingsrätten (ordförande tingsnotarien Sanna Wedding) anförde i dom den 18 december 2020 följande.

UTREDNINGEN

- - -

DOMSKÄL

Enligt 25 § 1 st. folkbokföringslagen ska den som är folkbokförd och har flyttat anmäla flytten till Skatteverket inom en vecka. Den som inte fullgör sin anmälningsskyldighet döms för folkbokföringsbrott till böter eller fängelse i högst sex månader enligt 42 § folk-bokföringslagen.

Av utredningen framgår inledningsvis att M.K. har varit folkbokförd på - - - i Angered i vart fall mellan perioden den 1 maj 2020 till den 1 juni 2020. Han har under samma period haft alla sina tillhörigheter, tillbringat sin dygnsvila samt haft nycklar till hans flickväs bostad som ligger på en annan adress än där han vid aktuell period var folkbokförd. M.K. har i förhör uppgett att anledningen till att han inte folkbokförde sig hos sin flickvän var att han "provbodde" med flickvännen i hennes bostad.

Frågan i målet är om M.K. enligt lagens mening har flyttat från sin folkbokföringsadress när han "provbodde" hos sin flickvän och därav har en skyldighet att anmäla flytten till Skatteverket.

Enligt 7 § folkbokföringslagen anses en person bosatt på den fastighet där han eller hon regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. Enligt 8 § samma lag framgår dock att om en person under en på förhand bestämd tid av högst ett år regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet än den där han eller hon har sin egentliga hemvist, anses detta inte leda till ändrad bosättning. 8 § är således ett undantag från huvudregeln att folkbokföringen ska visa på var en person faktiskt vistas.

M.K. har i förhör uppgett att han "provbodde" hos sin flickvän samt att hans avsikt med att "provbo" var att testa på att bo tillsammans med flickvännen. M.K. har i förhör inte preciserat hur länge han på förhand haft för avsikt att "provbo" tillsammans med flickvännen. Tingsrätten anser dock att den omständighet att M.K. enligt egna uppgifter endast ska ha "provbott" hos sin flickvän under högst en månads tid talar för att han på förhand inte har haft för avsikt att "provbo" i flickvännens bostad mer än ett år. Den omständighet att M.K. enligt egna uppgift ska ha "provbott" i sin flickväs redan befintliga bostad, istället för att de exempelvis "provbott" i en för dem båda ny bostad, talar också för att han inte haft för avsikt att "provbo" en längre period.

Därutöver anser tingsrätten att själva begreppet "provbo" innefattar en avsikt att endast testa att leva tillsammans en kortare period för att sedan avgöra om man vill flytta ihop.

Åklagaren har inte presenterat någon utredning som talar för att M.K. haft för avsikt att "provbo" hos sin flickvän mer än ett år. Eftersom åklagaren har bevisbördan och det i målet saknas utredning som talar för att M.K. haft en på förhand bestämd avsikt att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila hos sin flickvän mer än ett år anser tingsrätten att åklagaren inte har styrkt att M.K. ändrat sin bosättning och därmed flyttat från sin folkbokföringsadress.

Eftersom åklagaren inte styrkt att M.K. har ändrat sin bosättning under den för åtalet aktuella perioden har åklagaren inte heller styrkt att M.K. har en skyldighet att anmäla flytt. Åklagarens begäran ska därför avslås.

DOMSLUT

Tingsrätten frikände M.K. från åtalet för folkbokföringsbrott.

Hovrätten för Västra Sverige

Åklagaren överklagade i Hovrätten för Västra Sverige och yrkade att hovrätten skulle bifalla åtalet.

M.K. motsatte sig ändring av tingsrättens dom.

Hovrätten (hovrättslagmannen Åke Thimfors, rådmannen Magnus Lindahl och tf. hovrättsassessorn Veronica Olofsson) anförde i dom den 7 april 2021 följande.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

- - -

Det är utrett att M.K. varit folkbokförd på - - - i Angered under den period som omfattas av åtalet, trots att han då hade lämnat denna bostad med alla sina tillhörigheter och i stället tillbringade sin dygnsvila hos sin flickvän, samt att han underlåtit att anmäla detta till Skatteverket.

Då M.K. lämnat sin tidigare bostad och tillbringade dygnsvilan hos sin flickvän har han varit bosatt hos henne. Även om han uppgett att han endast skulle "provbo" hos flickvännen har det inte varit fråga om en sådan på förhand bestämd tid om högst ett år som enligt 8 § folkbokföringslagen medför att

bosättningen inte ändras. M.K. har därmed flyttat och underlåtit att i rätt tid anmäla denna flyttning till Skatteverket. Detta har inneburit fara i bevishänseende. Det är inte fråga om ringa fall. M.K. ska därför dömas för folkbokföringsbrott.

Påföljden ska bestämmas till dagsböter. Antalet dagsböter ska bestämmas till 70.

- - -

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Med ändring av tingsrättens dom dömer hovrätten M.K. enligt 42 § första stycket folkbokföringslagen för folkbokföringsbrott till 70 dagsböter om 510 kr.

Högsta domstolen

M.K. överklagade och yrkade att HD skulle frikänna honom eller i vart fall mildra påföljden.

Riksåklagaren medgav att dagsbotens storlek sattes ned men motsatte sig i övrigt ändring av hovrättens dom.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, justitiesekreteraren Josefin Odelid, föreslog i betänkande att HD skulle meddela följande dom.

DOMSKÄL

Vad målet gäller

1. Målet gäller frågan om en person som har bytt bostad för att provbo med sin partner omfattas av undantaget i 8 § folkbokföringslagen (1991:481). Även fråga om uppsåtsbedömningen avseende folkbokföringsbrott.

Bakgrund

2. M.K. åtalades för folkbokföringsbrott enligt följande gärningsbeskrivning.

M.K. har varit folkbokförd och underlåtit att fullgöra sin skyldighet enligt folkbokföringslagen att anmäla flytt eftersom han tillbringat sin dygnsvila på annan plats än där han var folkbokförd. Det hände i vart fall under en period mellan den 1 maj 2020 och den 1 juni 2020 i Göteborgs stad eller på okänd plats i landet.

Förfarandet innebar fara i bevishänseende.

M.K. begick gärningen med uppsåt.

Lagrum: 42 § första stycket folkbokföringslagen (1991:481)

3. Tingsrätten frikände M.K. från åtalet för folkbokföringsbrott. Hovrätten har ändrat tingsrättens dom och dömt M.K. för folkbokföringsbrott till 70 dagsböter.

Den rättsliga regleringen och dess innebörd

Allmänt om folkbokföring

4. Enligt 6 § första stycket folkbokföringslagen ska en person folkbokföras på den fastighet och i den kommun där han eller hon enligt 7 och 8-13 §§ är att anses som bosatt. En person anses vara bosatt på den fastighet där han eller hon regelmässigt tillbringar eller, när byte av bostad har skett, kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila (7 § första stycket).

Folkbokföringen ska så långt som möjligt grundas på en persons faktiska vistelse (se prop. 1990/91:153 s. 87 f.).

Undantagsbestämmelsen i 8 § folkbokföringslagen och dess innebörd

5. Om en person under en på förhand bestämd tid av högst ett år regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet än den där han eller hon har sin egentliga hemvist, anses detta inte leda till ändrad bosättning (8 §). Bestämmelsen i 8 § innebär undantag från principen att folkbokföringen ska utvisa var en person faktiskt vistas. Avsteg från denna princip ska naturligtvis så långt som möjligt undvikas. Det är emellertid rimligt att göra undantag för kortare vistelser på annan ort, som ofta föranleds av tidsbegränsade kortare anställningar eller studier. Undantagsbestämmelsen avser de situationer där en person gör ett tillfälligt avbrott i sin bosättning med avsikt att återvända. (Se prop. 2012/13:120 s. 75 och prop. 1990/91:153 s. 135.)

6. Av undantagsbestämmelsens ordalydelse framgår det ett krav på att det tillfälliga boendet ska avse en på förhand bestämd tid. Bestämmelsen blir därmed inte tillämplig avseende situationer där det sedan ett boende påbörjats visar sig att detta endast kommer att pågå en kortare tid.

7. Begreppet provboende beskriver i regel en situation där två personer i en relation provar att leva som sambor med syftet att se om samboskapet ska fortsätta på obestämd tid. Det är inte ett begrepp som normalt sett beskriver ett tillfälligt avbrott i en persons bosättning som görs med avsikt att återvända till det tidigare boendet. Ett byte av bostad för att provbo kan alltså inte anses vara ett sådant tillfälligt boende under en på förhand bestämd tid som innebär att undantagsbestämmelsen i 8 § är tillämplig.

Anmälningsskyldigheten och ansvar för brott mot denna

8. Den som är folkbokförd och har flyttat ska inom en vecka anmäla flyttningen till Skatteverket (25 § första stycket). Den som har gjort ett byte av bostad till en fastighet där han eller hon kan antas komma att tillbringa sin dygnsvila (7 § första stycket) är alltså skyldig att anmäla detta.

9. Enligt 42 § första stycket folkbokföringslagen ska den som lämnar oriktig uppgift till grund för beslut om folkbokföring dömas, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, för folkbokföringsbrott till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller den som inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt 25-27 §§.

10. HD har i rättsfallet NJA 2016 s. 702 slagit fast att när en straffbestämmelse föreskriver ansvar för den som underlåter att fullgöra något, t.ex. en anmälningsskyldighet, krävs subjektiv täckning i förhållande till att det förelåg en skyldighet att handla.

11. Straffbestämmelsen i 42 § folkbokföringslagen föreskriver ansvar för den som underlåter att fullgöra en anmälningsskyldighet. För ansvar för brott mot anmälningsskyldigheten krävs det alltså subjektiv täckning av omständigheterna att gärningsmannen var skyldig att vid flyttning göra en anmälan till Skatteverket.

Bedömningen i detta fall

12. M.K. spenderade, under den i åtalet aktuella tidsperioden, sin dygnsvila i sin flickvåns bostad. Han hade flyttat till flickvännen i syfte att provbo med henne.

13. Genom flytten till flickvännen gjorde M.K. ett sådant byte av bostad att hans bosättning var att anses som ändrad. Att det var fråga om ett provboende innebär inte att undantagsbestämmelsen i 8 § var tillämplig (se p. 7). De

objektiva förutsättningarna var alltså sådana att M.K. var skyldig att inom en vecka anmäla flyttningen till Skatteverket.

14. M.K. var dock av uppfattningen att hans flytt för att provbo med flickvännen inte omfattades av anmälningsskyldigheten. Det saknas alltså subjektiv täckning av omständigheten att han var skyldig att anmäla flyttningen till Skatteverket. M.K. har därmed inte haft det uppsåt som krävs för ansvar för folkbokföringsbrott.

15. Hovrättens dom ska därför ändras på så sätt att M.K. ska frikännas från ansvar.

DOMSLUT

HD ändrar hovrättens domslut på det sättet att M.K. frikänns från åtalet - - -.

HD (justitieråden Gudmund Toijer, Kerstin Calissendorff, Johnny Herre, Stefan Johansson och Johan Danelius, referent) meddelade den 13 april 2022 följande dom.

DOMSKÄL

Vad målet gäller

1. Målet gäller frågan huruvida byte av bostad för provboende omfattas av undantaget i 8 § folkbokföringslagen (1991:481) från skyldigheten att anmäla flyttning enligt 25 §. Det aktualiserar även frågan hur uppsåtsbedömningen ska göras vid folkbokföringsbrott.

Bakgrund

2. Under en tid då M.K. var folkbokförd på sin systers adress bytte han bostad för att provbo tillsammans med sin flickvän. Han anmälde inte bytet av bostad till Skatteverket. Provboendet pågick under i vart fall en månad.

3. M.K. åtalades för folkbokföringsbrott. Enligt åklagaren hade han genom att inte anmäla flytten till flickvännen underlåtit att fullgöra sin anmälningsskyldighet enligt folkbokföringslagen.

4. Tingsrätten frikände M.K. från åtalet medan hovrätten har dömt honom för folkbokföringsbrott till 70 dagsböter.

Bosättning och folkbokföring

5. Enligt 6 § första stycket folkbokföringslagen ska en person folkbokföras på den fastighet och i den kommun där han eller hon är att anse som bosatt. Folkbokföringen ska så långt som möjligt grundas på en persons faktiska vistelse (se prop. 1990/91:153 s. 87 f.).

6. En person anses normalt vara bosatt på den fastighet där han eller hon regelmässigt tillbringar sin dygnsvila eller, när byte av bostad har skett, kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila (7 § första stycket).

7. Den som är folkbokförd och har flyttat ska inom en vecka anmäla detta till Skatteverket (25 § första stycket).

Undantaget för tillfälligt avbrott i bosättning

8. Om en person under en på förhand bestämd tid av högst ett år regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet än den där han eller hon har sin egentliga hemvist, anses detta inte leda till ändrad bosättning (8 §). Någon flyttanmälan behöver då inte göras.

9. Bestämmelsen i 8 § innebär ett undantag från principen att folkbokföringen ska utvisa var en person faktiskt vistas. Den tar sikte på situationer där en person gör ett tillfälligt avbrott i sin bosättning med avsikt att återvända (se prop. 1990/91:153 s. 135 och prop. 2012/13:120 s. 75 f., där det talas om vistelser på annan ort som oftast föranleds av tidsbegränsade kortare anställningar eller studier).

10. Av undantagsbestämmelsens ordalydelse framgår att det ska vara fråga om ett tillfälligt boende under en på förhand bestämd tid. Det framgår inte med vilken precision denna tid ska vara bestämd. Det är emellertid tydligt att bestämmelsen inte är tänkt att tillämpas när någon bosätter sig på en annan adress för att bo där tills vidare, utan att ha tagit ställning till om han eller hon ska återvända till folkbokföringsadressen.

11. Om en person på prov flyttar in hos någon som han eller hon har en relation med, är det typiskt sett oklart om och i så fall när personen kommer att återvända till sitt tidigare boende. Ett sådant provboende kan därför inte ses som ett tillfälligt avbrott i personens bosättning enligt undantagsbestämmelsen i 8 §.

Folkbokföringsbrott

12. Enligt 42 § första stycket ska den som lämnar oriktig uppgift till grund för beslut om folkbokföring dömas för folkbokföringsbrott, om åtgärden innebär fara i bevishänseende. Detsamma gäller den som inte fullgör sin skyldighet att anmäla flyttning. Straffet är böter eller fängelse i högst sex månader.

13. I förarbetena motiverades straffbestämmelserna med att de kunde ha en förebyggande effekt och leda till att skapa ett bättre beslutsunderlag genom att uppgifterna i folkbokföringen håller en hög kvalitet. Genom kriminaliseringen markerades allvaret i att inte fullgöra sina skyldigheter i fråga om en så grundläggande och viktig funktion som folkbokföringen utgör. (Se prop. 2017/18:145 s. 116.)

Subjektiv täckning

14. När en straffbestämmelse avser underlåtenhet att fullgöra en viss plikt, krävs det för straffansvar att gärningsmannen kan klandras för underlåtenheten. I detta ligger att det krävs subjektiv täckning av det för straffansvaret nödvändiga förhållandet att en viss handling borde ha utförts. (Jfr "Vildsvinet" NJA 2016 s. 702 p. 12 och 13.)

15. Ett straffrättsligt ansvar för underlåtenhet att fullgöra en plikt förutsätter således, utöver subjektiv täckning till de faktiska förhållanden som i det enskilda fallet har utlöst plikten, en viss kännedom om pliktens existens. Det är däremot i allmänhet inte en förutsättning för ansvar att gärningsmannen också har förstått den närmare innebörden av plikten, t.ex. när det gäller de rättsliga förutsättningarna för att plikten ska inträda eller omfattningen av olika undantag från plikten. Bedömningen kan dock variera beroende på straffbestämmelsens utformning och syfte.

16. Folkbokföringsbrott är ett uppsåtligt brott (jfr 1 kap. 2 § första stycket BrB). Ett straffansvar för underlåten anmälan förutsätter därmed uppsåt dels till att det finns en skyldighet att anmäla uppgifter om bosättning för folkbokföring, dels till de faktiska omständigheter som har utlöst anmälningsskyldigheten i det enskilda fallet. Kravet på uppsåt omfattar däremot inte den närmare innebörden av anmälningsskyldigheten, t.ex. när det gäller de undantag som gäller från skyldigheten.

Bedömningen i detta fall

17. M.K. tillbringade under den aktuella tidsperioden sin dygnsvila i sin flickvåns bostad. Eftersom det inte var fråga om ett på förhand tidsbestämt avbrott i hans bosättning, var undantagsbestämmelsen i 8 § inte tillämplig (jfr p. 11).

18. Genom flytten till flickvånen ändrades således M.K:s bosättning i den mening som avses i folkbokföringslagen. Detta var han skyldig att anmäla till Skatteverket inom en vecka, vilket han inte gjorde. Objektivt sett har han gjort sig skyldig till folkbokförings-brott.

19. M.K. var medveten om de faktiska förhållanden som utlöste anmålningsskyldigheten och om att det finns en skyldighet att anmäla ändrad bosättning för folkbokföring. Att han har varit av uppfattningen att anmålningsskyldigheten inte omfattade provboendet befriar honom inte från ansvar.

20. Gärningen kan inte anses som ringa.

21. M.K. ska därför dömas för folkbokföringsbrott. Påföljden bör bestämmas till dagsböter. Det finns inte anledning att göra någon annan bedömning än hovrätten när det gäller antalet dagsböter. Med hänsyn till vad som framkommit i HD om M.K:s ekonomiska förhållanden bör emellertid dagsbotens belopp sättas ned i förhållande till hovrättens dom.

- - -

DOMSLUT

HD ändrar hovrättens domslut endast på det sättet att dagsbotens storlek bestäms till 220 kr.

Sökord: Folkbokföringsbrott; Provboende; Subjektiv täckning; Uppsåt

---